ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย
ที่ สกส. 31 /2562

เรื่อง หลักเกณฑ์การรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

---

1. เหตุผลในการออกประกาศ

กระบวนการในการรู้จักลูกค้า (Know Your Customer: KYC) ที่สามารถระบุตัวตน (Identification) และพิสูจน์ตัวตน (Verification) ของลูกค้าได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิผลนั้น นับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน ซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะให้บริการทางการเงินต่าง ๆ กับลูกค้า นอกจากนี้ กระบวนการดังกล่าวเป็นกระบวนการสำคัญในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง (Anti-Money Laundering, Combating Financing of Terrorism and Combating Proliferation Financing: AML/CFT/CPF) ซึ่งมีส่วนสนับสนุนให้ระบบสถาบันการเงินมีความน่าเชื่อถือและความมั่นคงได้อย่างต่อเนื่องด้วย

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชน ซึ่งภาครัฐและภาคเอกชนได้ร่วมกันผลักดันและสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคสถาบันการเงินได้นำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการให้บริการทางการเงินเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ตระหนักถึงพัฒนาการที่สำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงกำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยการรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจให้มีความชัดเจน ทั้งการให้บริการแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้าและแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อสนับสนุนให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถให้บริการลูกค้าด้วยนวัตกรรมทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผลภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม และสอดคล้องกับพันธกิจและการดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่ง

ประกาศฉบับนี้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากล เช่น ข้อแนะนำของ Financial Action Task Force (FATF) และหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลหลักในด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นความจำเป็นในการออกประกาศฉบับนี้เป็นการเฉพาะ เพื่อกำหนดแนวปฏิบัติในรายละเอียดในการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน เนื่องจากเป็นธุรกรรมสำคัญตามที่กล่าวข้างต้น ซึ่งสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

สกสป40-คส55002-2562090 2

คส550	วันที่ 2 ก.ย. 2562

2. อำนาจตามกฎหมาย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 120/1 แห่งพระราชบัญญัติธุรกิจสถาบันการเงิน พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ธนาคารแห่งประเทศไทยโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ออกหลักเกณฑ์การรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติตามที่กำหนดในประกาศฉบับนี้

3. ขอบเขตการบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับกับธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย บรรษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม และบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

4. เนื้อหา

4.1 คำจำกัดความ

ในประกาศฉบับนี้

“การรับฝากเงิน” หมายความว่า การรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ ไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีการใดที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจได้รับอนุญาตหรือให้บริการในปัจจุบัน หรืออาจได้รับอนุญาตหรือให้บริการในอนาคต

“การรับเงินจากประชาชน” หมายความว่า การกู้ยืมเงิน หรือการรับเงินจากประชาชนไม่ว่าจะกระทำโดยวิธีการใดที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจได้รับอนุญาตหรือให้บริการในปัจจุบันหรืออาจได้รับอนุญาตหรือให้บริการในอนาคต ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money หรือ e-Money) ซึ่งสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายว่าด้วยระบบการชำระเงินกำหนด

“ลูกค้า” หมายความว่า บุคคลธรรมดา นิติบุคคล หรือบุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย ซึ่งมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจหรือทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

“บุคคลที่มีการตกลงกันทางกฎหมาย” หมายความว่า การตกลงให้บุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ครอบครอง ใช้ จำหน่าย หรือบริหารจัดการทรัพย์ไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ เพื่อประโยชน์ของบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง

“เอกสารแสดงตน” หมายความว่า เอกสารที่แสดงข้อมูลที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้า โดยให้หมายความรวมถึงเอกสารที่แสดงข้อมูลที่บ่งชี้ถึงตัวลูกค้าที่อยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

“ลายมือชื่อ” หมายความว่า ลายมือชื่อของลูกค้า โดยให้หมายความรวมถึงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย

4.2 หลักการ

การรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจแต่ละแห่งนั้น ให้เป็นไปตามขอบเขตการประกอบธุรกิจตามที่กำหนดในกฎหมายจัดตั้งสถาบันการเงินเฉพาะกิจ โดยในการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า[1] สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องทำการรู้จักลูกค้าผ่านกระบวนการระบุตัวตน โดยต้องมีข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าที่เพียงพอในการระบุว่าลูกค้าที่มาขอเปิดบัญชีเป็นบุคคลเดียวกันกับที่ปรากฏในเอกสารแสดงตนนั้น และมีกระบวนการพิสูจน์ตัวตนที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าได้อย่างมีประสิทธิผล

สำหรับการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งโดยปกติจะมีความเสี่ยงสูงกว่าการเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า ทั้งในขั้นตอนการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีกระบวนการในการรู้จักลูกค้าผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Know Your Customer: E-KYC) ทั้งการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าที่มีมาตรฐานเทียบเท่ากับกรณีการพบเห็นลูกค้าต่อหน้า และต้องมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน ทั้งในแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า และแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะต้องให้ความสำคัญและมีการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยพิจารณานำแนวทางในหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องของสถาบันการเงิน เช่น หลักเกณฑ์การกำกับดูแลความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Risk) และแนวปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Risk Management Implementation Guideline) มาใช้โดยอนุโลมจนกว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะกำหนดหลักเกณฑ์ดังกล่าวสำหรับสถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นการเฉพาะ

นอกจากนี้ เนื่องจากกระบวนการรู้จักตัวตนลูกค้าเป็นกระบวนการที่สำคัญ สถาบันการเงินเฉพาะกิจควรให้ความรู้ และสื่อสารแก่พนักงานที่เกี่ยวข้องถึงความสำคัญและวิธีปฏิบัติของกระบวนการในการรู้จักตัวตนลูกค้า รวมถึงมีมาตรการดูแลให้พนักงานปฏิบัติตามกระบวนการดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เพื่อให้มั่นใจได้ว่าพนักงานสามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4.3 หลักเกณฑ์การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน

ธนาคารแห่งประเทศไทยเห็นว่าการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนเป็นการทำธุรกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ทางธุรกิจระหว่างลูกค้ากับสถาบันการเงินเฉพาะกิจอย่างต่อเนื่องหรือในช่วงระยะเวลาที่ตกลงกัน และไม่ใช่บริการหรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีความเสี่ยงต่ำตามประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยแนวทางการกำหนดปัจจัยหรือลักษณะในการพิจารณาลูกค้าที่มีความเสี่ยงต่ำ เว้นแต่จะได้การรับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นอย่างอื่น

[1] การที่พนักงานของสถาบันการเงินเฉพาะกิจพบเห็นลูกค้าต่อหน้าโดยตรง โดยไม่ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์

4.3.1 รูปแบบการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน

สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถให้บริการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนได้ใน 2 รูปแบบ คือ แบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า และแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศฉบับนี้กำหนด ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

4.3.1.1 การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า สามารถให้บริการดังกล่าวกับลูกค้าทุกประเภทได้เป็นการทั่วไป

4.3.1.2 การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ สามารถให้บริการดังกล่าวกับลูกค้าทุกประเภท โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องขออนุญาตต่อฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อ 4.3.3 เนื่องจากการให้บริการในลักษณะดังกล่าวมีความเสี่ยงสูงกว่าการเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า ดังนั้น สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีกระบวนการในการรู้จักลูกค้าทั้งการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าที่มีมาตรฐานเทียบเท่ากับกรณีการเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้าและมีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่รัดกุมขึ้น เช่น การติดตามความเคลื่อนไหวและการปรับปรุงข้อมูลลูกค้าให้เป็นปัจจุบันที่รัดกุมขึ้นกว่าการดำเนินการตามปกติ ตามแนวทางที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด รวมทั้งการบริหารความเสี่ยงด้านเทคโนโลยีที่อาจกระทบต่อความน่าเชื่อถือและเสถียรภาพของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

4.3.2 กระบวนการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน

สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องทำการรู้จักลูกค้า ทั้งการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าตามกระบวนการที่กำหนดในข้อ 4.3.2.1 และข้อ 4.3.2.2 โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะให้ลูกค้าปกปิดชื่อจริง ใช้ชื่อแฝง หรือใช้ชื่อปลอมมิได้ ทั้งนี้ สรุปภาพรวมกระบวนการดังกล่าวตามเอกสารแนบ

4.3.2.1 การระบุตัวตนของลูกค้า

(1) การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องดำเนินการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(1.1) ข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้ลูกค้าแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับตนเองอย่างละเอียดตามแบบรายการที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจกำหนดขึ้น และต้องมีเอกสารแสดงตนของลูกค้าหรือสำเนาเอกสารดังกล่าว ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดของข้อมูลและเอกสารแสดงตนตามหลักเกณฑ์สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน

(1.2) การสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของลูกค้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้พนักงานมีการสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของลูกค้าที่มาเปิดบัญชี ณ ขณะนั้นได้ (Real time) รวมถึงตรวจสอบว่าลูกค้าที่มาขอเปิดบัญชีเป็นบุคคลคนเดียวกันกับที่ปรากฏในเอกสารแสดงตน

(1.3) การลงลายมือชื่อ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีการลงลายมือชื่อต่อหน้าพนักงานสำหรับการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน เพื่อยืนยันการทำธุรกรรมดังกล่าว

(2) การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องดำเนินการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(2.1) ข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าที่มีมาตรฐานเทียบเท่ากับการเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า โดยกำหนดให้ลูกค้าแจ้งข้อมูลและแสดงเอกสารเอกสารแสดงตนตามที่ระบุไว้ในข้อ 4.3.2.1 (1.1) ผ่านช่องทางที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจกำหนด

(2.2) การสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของลูกค้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทดแทนการพบเห็นลูกค้าต่อหน้า เช่น ระบบ Video conference หรือเทคโนโลยี Liveness capture หรือเทคโนโลยีอื่น ที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถสัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมของลูกค้า ณ ขณะนั้นได้ (Real time) โดยมีคุณภาพของภาพและเสียงที่ชัดเจน เพื่อให้มั่นใจว่าเป็นลูกค้ารายนั้นจริงที่ต้องการมาเปิดบัญชีกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

(2.3) การลงลายมือชื่อ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดให้มีการลงลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Signature) สำหรับการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน เพื่อยืนยันการทำธุรกรรมดังกล่าว ตามวิธีการที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจกำหนด โดยต้องคำนึงถึงหลักการบริหารความเสี่ยงที่ดีและเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติตามกระบวนการระบุตัวตนข้างต้นได้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะต้องจัดให้ลูกค้ามาเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้าแทน

4.3.2.2 การพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า

สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและเอกสารแสดงตน หรือสำเนาเอกสารดังกล่าว รวมทั้งใช้มาตรการที่เหมาะสมในการพิสูจน์ทราบผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริงตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า รวมถึงต้องจัดให้มีกระบวนการปฏิบัติงานภายในที่รัดกุม ซึ่งต้องได้รับการทบทวนเป็นระยะและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ

(1) การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องตรวจสอบความถูกต้องและความแท้จริงของข้อมูลและหลักฐานประกอบการแสดงตนตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4.3.2.1 (1.1) ร่วมกับการตรวจสอบข้อมูลและเอกสารดังกล่าวโดยใช้เครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card reader) และการตรวจสอบข้อมูลผ่านระบบการตรวจสอบสถานะของข้อมูลและบัตรประจำตัว

ประชาชนของลูกค้าที่เป็นปัจจุบัน[2] (Web-based Service) หรือระบบฐานข้อมูลของส่วนราชการ เช่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (Department Of Provincial Administration: DOPA)

นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจพิจารณาใช้ระบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า[3] (Biometric comparison) หรือใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล[4] หรือเทคโนโลยีอื่นร่วมด้วยก็ได้ เพื่อพิสูจน์ทราบตัวตนของลูกค้า ซึ่งหากสถาบันการเงินเฉพาะกิจประสงค์จะดำเนินการดังกล่าว สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องขออนุญาตต่อฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย ก่อนดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อ 4.3.3

สำหรับกรณีบุคคลที่กฎหมายยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน บุคคลที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) หรือมีเหตุสุดวิสัยอื่น เช่น บัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) มีข้อบกพร่อง หรือระบบฐานข้อมูลของส่วนราชการขัดข้อง เป็นต้น ซึ่งทำให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติตามกระบวนการพิสูจน์ตัวตนข้างต้นได้ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจพิจารณาใช้วิธีการอื่นที่เหมาะสมในการพิสูจน์ตัวตนได้ โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีการบริหารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมและรัดกุม เช่น การจัดให้มีหลักฐานการแสดงตนของลูกค้าเพิ่มเติมประกอบการพิจารณา เป็นต้น

สำหรับกรณีลูกค้าปัจจุบันที่เป็นลูกค้าสินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่ ซึ่งสถาบันการเงินเฉพาะกิจได้เคยทำการระบุตัวตนและการพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าตามกระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาสินเชื่อแล้ว และลูกค้าดังกล่าวประสงค์จะเปิดบัญชีเพื่อการรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชนเพื่อความสะดวกในการทำธุรกรรมทางการเงินกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถใช้เอกสารแสดงตนที่เป็นปัจจุบัน และใช้การพิสูจน์ตัวตนของลูกค้านั้นด้วยวิธีการอื่นได้

ทั้งนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีการกำหนดนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเกี่ยวกับการพิสูจน์ตัวตน สำหรับกรณีบุคคลที่กฎหมายยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน บุคคลที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card) หรือมีเหตุสุดวิสัยอื่น รวมทั้งกรณีที่ลูกค้าปัจจุบันเป็นลูกค้าสินเชื่อธุรกิจขนาดใหญ่ดังกล่าว ซึ่งต้องยึดหลักการบริหารความเสี่ยงโดยเฉพาะเรื่องการทุจริต (Fraud) และมีมาตรการตรวจสอบเอกสารแสดงตนและการพิสูจน์ตัวตนที่ทำให้มั่นใจได้ว่าลูกค้าที่มาขอเปิดบัญชีเป็นบุคคลเดียวกันกับที่ปรากฏในเอกสารแสดงตน โดยควรมีการทบทวนเป็นระยะและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ นอกจากนี้ต้องมีการสื่อสารนโยบายหรือระเบียบปฏิบัติข้างต้นให้พนักงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

---

[2] ระบบการตรวจสอบข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบสถานะของข้อมูลและบัตรประจำตัวประชาชนของลูกค้า

[3] การเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) เช่น การใช้เทคโนโลยีเปรียบเทียบใบหน้า (Facial recognition) หรือลายนิ้วมือ (Finger print) เป็นต้น

[4] ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล คือ ระบบกลางในการยืนยันตัวตนทางดิจิทัล โดยต้องปฏิบัติตามมาตรฐานที่สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด

(2) การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจสามารถให้บริการผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ หรือผ่านเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้า โดยต้องมีกระบวนการพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า ดังนี้

(2.1) เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เช่น เครื่อง Virtual Teller Machine เครื่อง Kiosk เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือเครื่องอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องตรวจสอบความความถูกต้องและความแท้จริงของข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าผ่านเครื่องอ่านบัตรประจำตัวประชาชนแบบอเนกประสงค์ (Smart card reader) และตรวจสอบข้อมูลผ่านระบบการตรวจสอบสถานะของข้อมูลและบัตรประจำตัวประชาชนของลูกค้าที่เป็นปัจจุบัน (Web-based service) หรือระบบฐานข้อมูลของส่วนราชการ เช่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (DOPA) ร่วมกับใช้ระบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจพิจารณาใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล หรือเทคโนโลยีอื่นร่วมด้วยก็ได้

(2.2) เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้า เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ หรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ของลูกค้า ซึ่งใช้โปรแกรมระบบงาน (Application) ที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจได้จัดเตรียมไว้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้าดังต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย (1) การตรวจสอบผ่านระบบการตรวจสอบสถานะของข้อมูลและบัตรประจำตัวประชาชนของลูกค้าที่เป็นปัจจุบัน (Web-based service) หรือระบบฐานข้อมูลของส่วนราชการ เช่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย (DOPA) (2) การใช้ระบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) และ (3) การใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล นอกจากนี้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจอาจพิจารณาใช้เทคโนโลยีอื่นร่วมด้วยก็ได้

หากสถาบันการเงินเฉพาะกิจไม่สามารถปฏิบัติตามกระบวนการพิสูจน์ตัวตนข้างต้นได้ สถาบันการเงินเฉพาะกิจจะต้องจัดให้ลูกค้ามาเปิดบัญชีแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้าแทน

4.3.3 การขออนุญาต

ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจยื่นขออนุญาตในกรณีดังต่อไปนี้มายังฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยก่อนดำเนินการ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขออนุญาตและเอกสารถูกต้องครบถ้วน

4.3.3.1 กรณีสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะดำเนินการเป็นครั้งแรก

(1) การเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากถือเป็นการให้บริการผ่านช่องทางใหม่

(2) การใช้ระบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) หรือการใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล หรือการใช้

เทคโนโลยีอื่น เพื่อพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าในการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า

4.3.3.2 กรณีสถาบันการเงินเฉพาะกิจจะใช้หรือเปลี่ยนแปลงระบบงานเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) อื่น นอกเหนือจากที่กำหนดในประกาศฉบับนี้ หรือจากที่เคยได้รับอนุญาตจากธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว ทั้งในกระบวนการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า

ทั้งนี้ การใช้ระบบการเปรียบเทียบข้อมูลชีวมิติของลูกค้า (Biometric comparison) หรือการใช้ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล ตามข้อ 4.3.3.1 และข้อ 4.3.3.2 รวมถึงการใช้เทคโนโลยีอื่น สำหรับการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชน ทั้งแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้า และแบบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยแนวทางการเข้าร่วมทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox) และหากธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดมาตรฐานสำหรับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวที่เกี่ยวกับการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแล้ว ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวโดยไม่ต้องเข้าร่วมทดสอบใน Regulatory Sandbox

4.3.4 การจัดเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้า

สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องจัดเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้า รวมทั้งข้อมูลและเอกสารดังกล่าวที่อยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยสำหรับกรณีการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ ให้รวมถึงภาพ เสียง และการบันทึกรายละเอียดการทำธุรกรรมกับลูกค้า (Transaction log) ด้วย ทั้งนี้ ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวในห้องมั่นคงหรือสถานที่ที่ปลอดภัย ณ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ตั้งแต่วันเปิดบัญชีเพื่อการรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชน และเก็บรักษาตามระยะเวลาที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนด เพื่อให้ธนาคารแห่งประเทศไทยหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องตรวจสอบ หรือใช้ประกอบในการสอบสวนหรือดำเนินคดี

4.3.5 บทเฉพาะกาล

4.3.5.1 กรณีที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจยังไม่มีความพร้อมในการพิสูจน์ตัวตนของลูกค้าในกรณีการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนแก่ลูกค้าที่ทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจแบบพบเห็นลูกค้าต่อหน้าตามข้อ 4.3.2.2 (1) ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลและเอกสารแสดงตนของลูกค้า ตามที่ถือปฏิบัติในปัจจุบันต่อไปได้ อย่างไรก็ดี สถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องใช้วิธีการตรวจสอบตามที่กำหนดไว้ในข้อ 4.3.2.2 (1) ภายใน 120 วัน นับจากประกาศฉบับนี้มีผลบังคับใช้ เว้นแต่กรณีที่มีเหตุจำเป็นซึ่งต้องได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นรายกรณี โดยสถาบันการเงินเฉพาะกิจต้องแสดงเหตุผลถึงความจำเป็นดังกล่าว

4.3.5.2 กรณีที่สถาบันการเงินเฉพาะกิจรับเงินจากประชาชน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการกู้ยืมเงินหรือระดมทุนที่มีการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ หรือการออกหรือขาย

หลักทรัพย์หรือตราสารทางการเงินอื่นใดที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกำหนดให้ต้องปฏิบัติในเรื่องการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวโดยได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ประกาศฉบับนี้กำหนด

5. วันเริ่มต้นบังคับใช้

ประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2562 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 2 กันยายน 2562

(นายวิรไท สันติประภพ)
ผู้ว่าการ
ธนาคารแห่งประเทศไทย

ฝ่ายกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงินเฉพาะกิจ
โทรศัพท์ 0 2283 6373, 0 2283 6309

ภาพสรุปกระบวนการเปิดบัญชีเพื่อรับฝากเงินหรือรับเงินจากประชาชนของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

รูปแบบในการเปิดบัญชีเพื่อการรับฝากเงินหรือการรับเงินจากประชาชน	กระบวนการรู้จักลูกค้า (Know Your Customer)	
	การระบุตัวตน (Identification)	การพิสูจน์ตัวตน (Verification)
	ข้อมูลและเอกสารแสดงตนที่เพียงพอในการระบุว่าเป็นบุคคลเดียวกันกับที่ปรากฏในเอกสารแสดงตนนั้น	ตรวจสอบความถูกต้องและความแท้จริงของข้อมูลและหลักฐานประกอบการแสดงตน
1. Face-to-face ให้บริการแก่ลูกค้าได้ทุกประเภท	ให้ลูกค้าแจ้งข้อมูลส่วนตัวและจัดให้มีเอกสารหรือสำเนาเอกสารแสดงตน* และ สังเกตพฤติกรรมลูกค้าที่มาเปิดบัญชีที่สาขา และ ลงลายมือชื่อแบบต่อหน้า	บัตรประจำตัวประชาชน Smart card reader และ Web-based service หรือ ตรวจสอบข้อมูลจากส่วนราชการ เช่น DOPA Optional (ต้องขออนุญาตก่อนเริ่มให้บริการ) Biometrics comparison** หรือ ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล ** หรือ เทคโนโลยีอื่น**
2. Non face-to-face ให้บริการแก่ลูกค้าได้ทุกประเภท โดยต้องขออนุญาตก่อนเริ่มให้บริการครั้งแรก	2.1 เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของธนาคาร 2.2 เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ของลูกค้า 	ให้ลูกค้ากรอกข้อมูลส่วนตัวและส่งเอกสารหรือสำเนาเอกสารแสดงตน* ผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ และ มี VDO conference / Liveness capture หรือเทคโนโลยีอื่นเพื่อสังเกตพฤติกรรมของลูกค้า และ ใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ (e-Signature)	บัตรประจำตัวประชาชน Smart card reader และ Web-based service หรือ ตรวจสอบข้อมูลจากส่วนราชการ เช่น DOPA และ Biometrics comparison** Optional ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล** หรือ เทคโนโลยีอื่น** บัตรประจำตัวประชาชน และ Web-based service หรือ ตรวจสอบข้อมูลจากส่วนราชการ เช่น DOPA และ Biometrics comparison** และ ระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล** Optional เทคโนโลยีอื่น**

ต้องขออนุญาต กรณี SFIs จะใช้หรือเปลี่ยนแปลงระบบงาน IT / การใช้ Biometric comparison อื่น นอกเหนือจากที่กำหนดหรือจากที่เคยได้รับอนุญาตจาก ธปท. แล้ว ทั้งในกระบวนการระบุตัวตนและพิสูจน์ตัวตนของลูกค้า

หมายเหตุ * เอกสารหรือสำเนาเอกสารแสดงตนต้องมีรายละเอียดตามหลักเกณฑ์สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16

** การใช้ Biometrics comparison หรือระบบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล หรือเทคโนโลยีอื่น ให้ SFIs ถือปฏิบัติตามแนวปฏิบัติ ธปท. ว่าด้วยแนวทางการเข้าร่วมทดสอบและพัฒนานวัตกรรมที่นำเทคโนโลยีใหม่มาสนับสนุนการให้บริการทางการเงิน (Regulatory Sandbox) ทั้งนี้ หาก ธปท. มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวแล้ว ให้ SFIs ปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวโดยไม่ต้องเข้าร่วมทดสอบใน Regulatory Sandbox